

Specyfikacja implementacyjna projektu 1

Sebastian Pietrykowski, Paweł Borkowski
Grupa projektowa nr 3

15 marca 2022

1 Opis ogólny

Program zostanie napisany w języku C zgodnie ze standardem C99. Obsługa przez użytkownika będzie możliwa jedynie w trybie wsadowym.

2 Opis modułów

Program będzie składał się z kilku plików, w których zawarte będą następujące moduły:

Main

Plik główny sterujący działaniem programu.

Graph

Odpowiedzialny za przechowywanie grafu. Posiada funkcje czytające graf z pliku, zapisujące go do pliku oraz sprawdzające pewne warunki.

Generator

Moduł ten jest odpowiedzialny za generowanie grafu. W zależności od trybu wybranego przez użytkownika generowany jest inny graf.

BFS

W tym module znajduje się implementacja algorytmu przeszukiwania wszerz (Breadth-first search - BFS). Jest jednym z najprostszych algorytmów przeszukiwania grafu. Działanie algorytmu głównie polega na dodawaniu kolejnych wierzchołków do kolejki, a następnie usuwaniu ich przy przejściu do kolejnej warstwy grafu. Czynności te powtarzamy aż do przejścia całego grafu.

Dijkstra

W tym module znajduje się implementacja algorytmu Dijkstry, służącego do znajdowania najkrótszej ścieżki pomiędzy jednym wierzchołkiem a wszystkimi innymi osiągalnymi wierzchołkami w grafie. W wynikowym zbiorze znajdzie się więc również najkrótsza możliwa ścieżka do zadanego wierzchołka.

3 Opis plików

Main

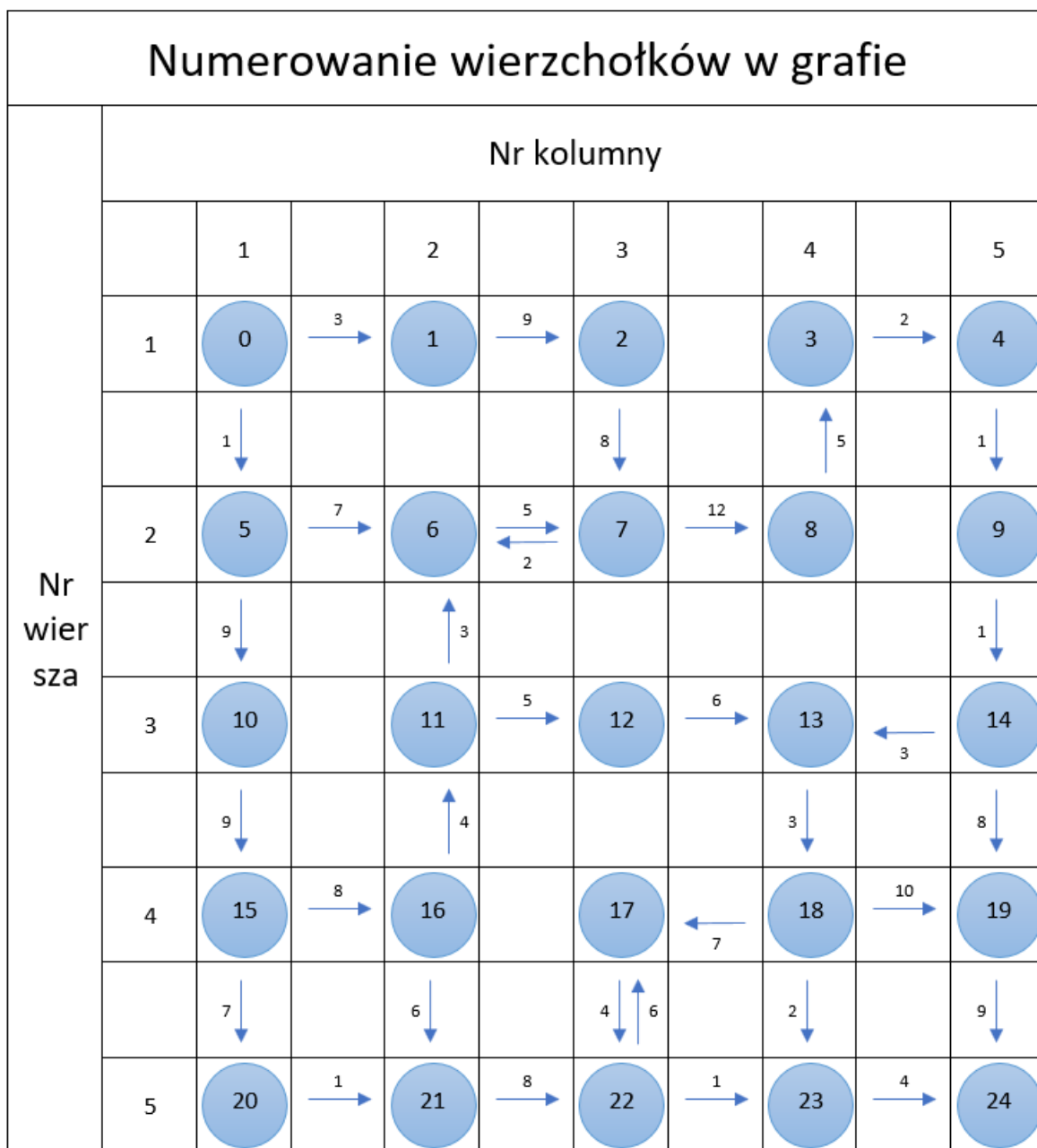
- Funkcje
 - `main` – funkcja główna sterująca działaniem programu, do interpretacji instrukcji podanych przez użytkownika używa biblioteki `getopt`
- * Zmienne
 - `graph_t graph` – przechowuje graf
 - `int opt` – znak odczytany przez mechanizm `getopt`

- `char *inp` – nazwa pliku wejściowego
- `char *out` – nazwa pliku wyjściowego
- `int columns` – liczba kolumn w grafie
- `int rows` – liczba wierszy w grafie
- `double from-weight` – początek zakresu, z którego będą losowane wagi dla krawędzi, nie włącznie
- `double to-weight` – koniec zakresu, z którego będą losowane wagi dla krawędzi, nie włącznie
- `int mode` – tryb działania programu, określa sposób generowania grafu lub warunki, które musi spełnić wczytywany plik z grafem, możliwe do wyboru tryby: 1, 2, 3
- `int start_vertex_number` – nr wierzchołka, z którego ma zostać wyznaczona najkrótsza możliwa droga
- `int end_vertex_number` – nr wierzchołka, do którego ma zostać wyznaczona najkrótsza możliwa droga
- `int does_check_connectivity` – określa, czy użytkownik życzy sobie sprawdzić spójność grafu; 1 jeżeli tak, 0 jeżeli nie
- `int does_print_weights` – określa, czy użytkownik życzy sobie, aby wypisać wagi krawędzi w najkrótszej możliwej ścieżce; 1 jeżeli tak, 0 jeżeli nie

Graph

- Struktury
 - `graph_t` – przechowuje graf, zmienna jest wskaźnikiem
 - * `int columns` – liczbę kolumn
 - * `int rows` – liczba rzędów
 - * `int no_vertexes` – liczba wierzchołków w grafie
 - * `double * adj_mat` – macierz sąsiedztwa (ang. adjacency matrix) przechowująca krawędzie grafu: wskaźnik na zaalokowany blok pamięci o rozmiarze `no_vertexes*no_vertexes`; jeżeli istnieje krawędź z wierzchołka `i` do wierzchołka `j`, to element na pozycji `i*columns+j` jest różny od 0 i jest równy wadze odpowiadającej tej krawędzi, jeżeli krawędź nie istnieje element jest równy 0
- Funkcje
 - `graph_t read_graph(FILE * in)` – wczytuje graf znajdujący się w pliku `in`; zwraca wczytany graf w przypadku sukcesu, `NULL` jeżeli wystąpił błąd
 - `int does_have_all_edges(graph_t graph)` – sprawdza, czy graf posiada wszystkie możliwe krawędzie (pomiędzy wierzchołkami sąsiadującymi poziomo lub pionowo); zwraca 1 jeżeli tak, 0 jeżeli nie; warunek sprawdzany w trybie 1
 - `int is_connected(graph_t graph)` – sprawdza, czy graf jest spójny; warunek sprawdzany w trybie 2; zwraca 1 jeżeli tak, 0 jeżeli nie; warunek sprawdzany w trybie 2
 - `int write_graph(graph_t graph, FILE * out)` – zapisuje graf znajdujący się w zmiennej `graph` do pliku `in`; zwraca 0 w przypadku sukcesu, 1 jeżeli wystąpił błąd
 - `graph_t make_graph(int columns, int rows)` – tworzy nowy graf, wypełnia w nim wartościami zmienne `columns`, `rows` i `no_vertexes`, alokuje pamięć na wektor `adj_mat` o rozmiarze `no_vertexes*no_vertexes`
 - `int * neighbors(graph_t graph, int vertex)` – zwraca tablicę wierzchołków będącymi sąsiadami wierzchołka `vertex` – do których istnieje krawędź z wierzchołka `vertex`
 - `void free_graph(graph_t graph)` – zwalnia z pamięci graf `graph`

Sposób numerowania wierzchołków w grafie został przedstawiony na poniższej grafice:

Rys.1 Sposób numerowania wierzchołków w grafie na przykładzie pewnego grafu.

Generator

- Funkcje

- `graph_t generate_graph_m1(double from-weight, double to-weight)` – zwraca graf wygenerowany zgodnie z trybem 1: z wszystkimi możliwymi krawędziami (pomiędzy wierzchołkami sąsiadującymi poziomo lub pionowo) oraz z losowymi wagami krawędzi z zakresu (from-weight,to-weight)
- `graph_t generate_graph_m2(double from-weight, double to-weight)` – zwraca graf wygenerowany zgodnie z trybem 2: spójny z losowymi wagami krawędzi z zakresu (from-weight,to-weight)
- `graph_t generate_graph_m3(double from-weight, double to-weight)` – zwraca graf wygenerowany zgodnie z trybem 3: z losowo występującymi krawędziami (spójny lub niespójny) oraz z losowymi wagami krawędzi z zakresu (from-weight,to-weight)

BFS

- Struktury
 - FIFO – kolejka First-in, First-out, zmienna jest wskaźnikiem
 - * int * vertexes – tablica wierzchołków dodanych do kolejki
 - * no_elements – liczba wierzchołków w tablicy vertexes
- Funkcje
 - int FIFO_get(FIFO fifo) – usuwa z kolejki element na pierwszej pozycji, przesuwa elementy w kolejce fifo o 1 pozycję do przodu, zwraca usunięty element
 - void FIFO_put(FIFO fifo, int vertex) – dodaje do kolejki fifo wierzchołek vertex
 - int * bfs (graph_t graph, int start_vertex_number, int end_vertex_number) – zwraca tablicę poprzedników otrzymanych w wyniku działania algorytmu bfs; bfs[x] przechowuje numer wierzchołka będącego poprzednikiem wierzchołka x, jeżeli wierzchołek nie ma poprzednika, pod jego indeksem przechowywana jest wartość -1.
 - int is_connected(int * predecessors) – na wejście przyjmuje tablicę poprzedników, otrzymaną w wyniku działania bfs(graph_t graph); sprawdza, czy ten graf jest spójny, zwraca 1 jeżeli tak, 0 jeżeli nie.
 - OPCJONALNIE: int do_exist_path(int * predecessors, int start_vertex_number, int end_vertex_number) – na wejście (predecessors) przyjmuje tablicę poprzedników, otrzymaną w wyniku działania bfs(graph_t graph); Zwraca 0 jeśli droga między wierzchołkiem początkowym start_vertex_number a końcowym end_vertex_number w grafie graph nie istnieje lub zwraca 0 jeśli graf jest nie-spójny i wybrano tryb 2 pracy programu. Zwraca 1 jeśli droga między wybranymi wierzchołkami istnieje.

Złożoność czasowa tego algorytmu wynosi $O(V+E)$.

Gdzie V - liczba wierzchołków, E - liczba krawędzi w grafie.

Algorytm BFS:

```

szukaj_wszerz( Graf G, Wierzchołek s ):
    inicjuj Color c[ 0...G.liczbaWierzchołków()-1 ]    //kolory:
        BIAŁY - nie odwiedziono wierzchołka,
        SZARY - odwiedziono wierzchołek, ale nie odwiedziono sąsiednich wierzchołków,
        CZARNY - odwiedziono wierzchołek i wszystkie sąsiednie wierzchołki
    inicjuj Integer poprzednik[ 0...G.liczbaWierzchołków()-1 ]    //poprzedniki
    inicjuj Integer l[ 0...G.liczbaWierzchołków()-1 ]    //odległość od punktu START
    inicjuj kolejkę First-In, First-Out FIFO<Wierzchołek>
    dla każdego Wierzchołka w z G.wierzchołki() wykonaj    //inicjuj początkowe wartości
        c[w] ← BIAŁY
        l[w] ← INFINITY
        poprzednik[w] ← -1
    c[s] ← SZARY    //odwiedź wierzchołek s
    l[s] ← 0
    FIFO.put(s)
    dopóki FIFO nie jest pusta wykonuj
        Wierzchołek w ← FIFO.get()
        dla każdego Wierzchołka v z G.sąsiednie(w) wykonaj    //odwiedź sąsiadów wierzchołka w
            jeżeli c[v] = BIAŁY wykonaj
                c[v] ← SZARY
                l[v] ← l[w]+1
                poprzednik[v] ← w
                FIFO.put(v)
        c[w] ← CZARNY    //odwiedzono wierzchołek w i jego sąsiadów

```

Szczegóły implementacyjne: typ Color jest reprezentowany przez `char*`, zamiast typu Wierzchołek używa się `int`

Jeżeli iterując po tablicy poprzednik[] natrafimy na wartość "-1" w innym elemencie niż poprzednik[s] (poprzednik wierzchołka START), to znaczy, że graf jest niespójny. Ponadto w tablicy l[] zapisane są odległości poszczególnych wierzchołków od wierzchołka START.

Dijkstra

- Struktury
 - PriorityQueue – kolejka priorytetowa, zmienna jest wskaźnikiem
 - * `int * vertexes` – tablica wierzchołków dodanych do kolejki
 - * `double * distances` – każdy element odpowiada elementowi o takim samym indeksie w `vertexes`, zawiera odległości do danych wierzchołków
 - * `no_elements` – liczba wierzchołków w tablicy `vertexes`
 - Set – zawiera tablicę przechowującą elementy, która w razie potrzeby ulega zmianie, zmienna jest wskaźnikiem
 - * `int * vertexes` – tablica dodanych wierzchołków
 - * `no_elements` – liczba wierzchołków w tablicy `vertexes`
- Funkcje
 - `int PP_get(PriorityQueue pp)` – usuwa z kolejki `pp` element o najmniejszej odległości, odpowiednio przesuwając elementy w kolejce fifo, zwraca usunięty element
 - `void PP_put(PriorityQueue pp, int vertex, double distance)` – dodaje do kolejki `pp` wierzchołek `vertex` o odległości `distance` od aktualnie badanego wierzchołka
 - `void Set_add(Set set, int vertex)` – dodaje do tablicy `vertexes` w strukturze `set` zmienną `vertexes`, w razie potrzeby zmienia rozmiar tej tablicy
 - `int initiate_values_dijkstra(graph_t graph, int start-vertex-number, int ** p, double ** o)` – inicjuje tablice `p` (poprzedniki) i `o` (odległości), zgodnie z algorytmem opisanym niżej
 - `void relax(graph_t graph, int u, int v, int ** p, double ** o)` – potencjalnie dodaje kolejny wierzchołek do tablic `o` i `p`, zgodnie z algorytmem opisanym niżej
 - `int * dijkstra(graph_t graph, int start_vertex_number)` – funkcja odpowiedzialna za algorytm Dijkstry. Zwraca wskaźnik na tablicę typu `int`, w której każdy indeks reprezentuje wierzchołek o danym numerze oraz pod tym indeksem przechowywany jest numer wierzchołka będący poprzednikiem. W razie błędu funkcja zwraca `NULL`.
 - `void print_path(int * predecessors, int start_vertex_number, int end_vertex_number, int does_print_weights)` – jako argument przyjmuje tablicę poprzedników, otrzymaną w wyniku działania algorytmu `dijkstra()`, wypisuje najkrótszą możliwą ścieżkę między wierzchołkiem `start_vertex_number` a `end_vertex_number`; zmienna `int does_print_weights` określa, czy mają zostać wypisane wagi krawędzi wchodzących w skład drogi – 0 jeżeli nie, 1 jeżeli tak

Złożoność czasowa tego algorytmu wynosi $O(E \cdot \log V)$

Gdzie: V - liczba wierzchołków, E - liczba krawędzi w grafie.

Funkcje pomocnicze dla algorytmu:

```
inicjujNS1Z( Graf G, Wierzchołek s ): //inicjuje tablicę poprzedników i odległości
  inicjuj Integer p[ 0...G.liczbaWierzchołków()-1 ] //poprzedniki
  inicjuj Double o[ 0...G.liczbaWierzchołków()-1 ] //odległości od punktu START
  dla każdego Wierzchołka w z G.wierzchołki() wykonaj
    o[w] ← INFINITY
    p[w] ← -1
```

```
o[s] ← 0
zwróć parę <o,p>
```

```
relax( Graf G, Wierzchołek u, Wierzchołek v, Double[] o, Integer[] p ):
    // wyznacza kolejną część drogi
    // u - sąsiad Wierzchołka v, v - potencjalny poprzednik Wierzchołka u
    // o[u] = INFINITY (ścieżka do punktu nie została wyznaczona) lub nowa ścieżka jest krótsza
    jeżeli o[u] > o[v] + G.waga(u,v) to
        o[u] ← o[v] + G.waga(u,v)
        p[u] ← v
```

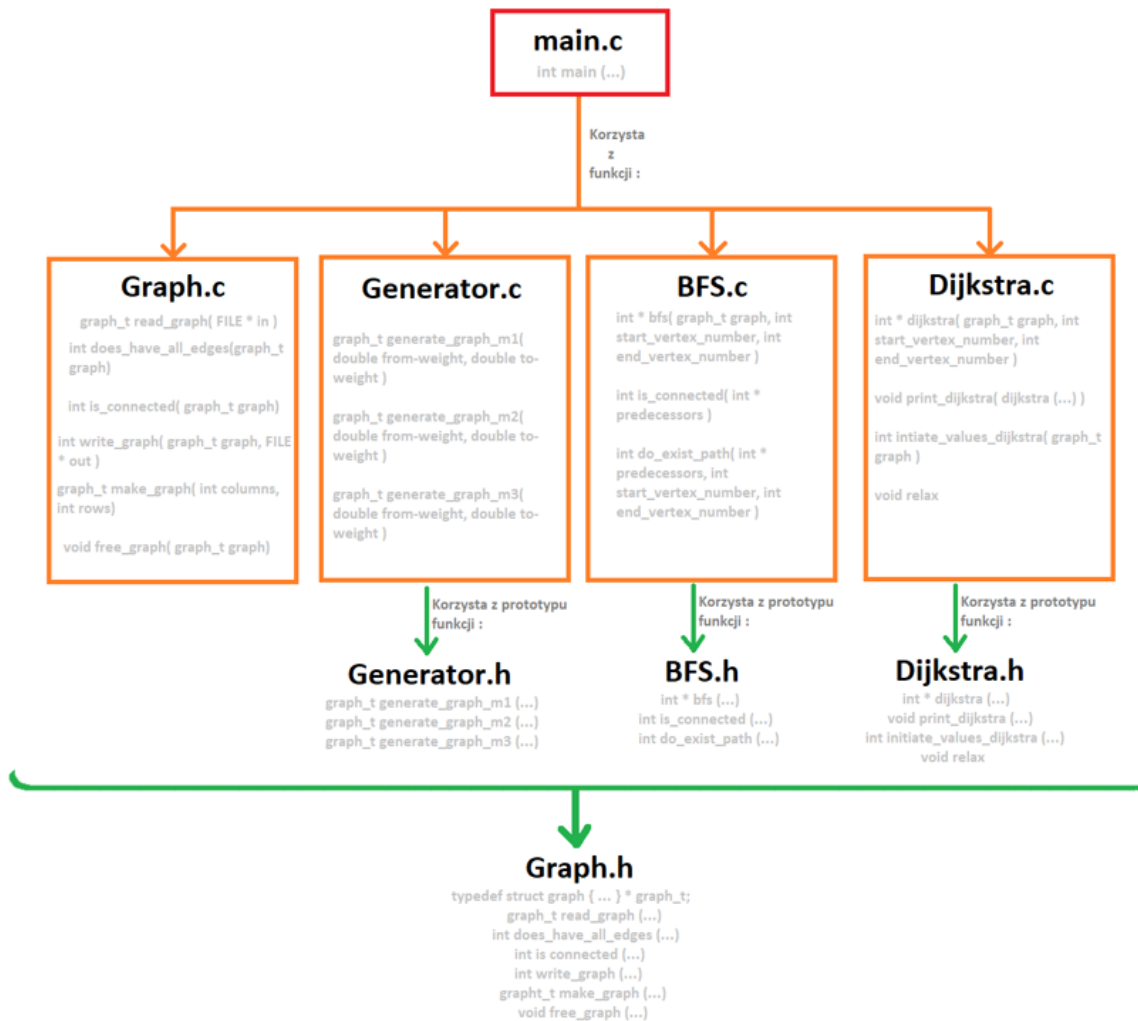
Algorytm:

```
aDijkstry( Graf G, Wierzchołek s ):
    inicjuj parę <o,p> ← inicjujNS1Z( G, s )
    inicjuj SET<Wierzchołek> w
    inicjuj PRIOTITY_QUEUE<Wierzchołek> q, zawierającą wszystkie elementy z G.wierzchołki(), o
    priorytecie 1/o[]
```

```
dopóki q nie jest pusta wykonuj
    Wierzchołek u ← q.get() //element o najmniejszym koszcie dojścia (najmniejszym o)
    w.add(u)
    dla każdego Wierzchołka v z G.sąsiednie(u) wykonaj
        jeżeli v nie jest w w, wykonaj
            relax( G, v, u, o, p)
```

Szczegóły implementacyjne: zamiast typu Wierzchołek używa się int, zamiast pary <o,p> odpowiednie tablice zmieniane są przy użyciu wskaźników, nie następuje ich zwrócenie w funkcji inicjujNS1Z

Drogę z wierzchołka "a" do wierzchołka "b", można znaleźć iterując po poprzednikach "b" (tablica p) - p[b] -> p[p[b]] -> p[p[p[b]]], aż do napotkania "a" jako poprzednika. Jeżeli program napotka na wartość "-1", takie połączenie nie istnieje.

Rys.2 Diagram modułów

4 Testowanie

Testy jednostkowe zostaną napisane w języku C. Będą one uruchamiane używając osobnego pliku z metodą main(), w której zostaną wywołane funkcje porównujące zmienne z ich przewidywanymi prawidłowymi wartościami na dany moment. Planuje się następujące testy jednostkowe:

1. Moduł Graph

- void test_read_graph(graph_t correct_graph, FILE * in) – testuje funkcję read_graph(FILE * in)
- void test_does_have_all_edges(int correct_answer, graph_t graph) – testuje funkcję does_have_all_edges(graph_t graph)
- void test_is_connected(int correct_answer, graph_t graph) – testuje funkcję is_connected(graph_t graph)
- void test_write_graph(graph_t graph, FILE * out) – testuje funkcję write_graph(graph_t graph, FILE * out)
- void test_make_graph(graph_t correct_graph, int columns, int rows) – testuje funkcję make_graph(int columns, int rows)
- void test_neighbors(graph_t graph, int vertex) – testuje funkcję neighbors(graph_t graph, int vertex)

2. Moduł Generator

- (a) `void test_generate_graph_m1(double from-weight, double to-weight)` – testuje funkcję `graph_t generate_graph_m1(double from-weight, double to-weight)`, używając funkcji `int does_have_all_edges(graph_t graph)`
- (b) `void test_generate_graph_m2(double from-weight, double to-weight)` – testuje funkcję `graph_t generate_graph_m2(double from-weight, double to-weight)`, używając funkcji `int is_connected(graph_t graph)`
- (c) `void test_generate_graph_m3(double from-weight, double to-weight)` – testuje funkcję `graph_t generate_graph_m3(double from-weight, double to-weight)`

3. Moduł BFS

- (a) `test_FIFO` – testuje kolejkę FIFO, w tym metody `void FIFO_put(FIFO fifo, int vertex)` i `void FIFO_get(FIFO fifo)`
- (b) `test_bfs (graph_t graph, int start_vertex_number, int end_vertex_number)` – testuje funkcję `int * bfs (graph_t graph, int start_vertex_number, int end_vertex_number)`
- (c) `void test_is_connected(int * predecessors)` – testuje funkcję `int is_connected(int * predecessors)`

4. Moduł Dijkstra

- (a) `test_PriorityQueue` – testuje strukturę `PriorityQueue` oraz funkcje `int PP_get(PriorityQueue pp)` i `void PP_put(PriorityQueue pp, int vertex, double distance)`
- (b) `test_Set` – testuje strukturę `Set` wraz z funkcją `void Set_add(Set set, int vertex)`
- (c) `test_dijkstra` – testuje funkcje odpowiedzialne za algorytm Dijkstry: `initiate_values_dijkstra`, `relax_dijkstra`, `print_path`

Literatura

- [1] Jacek Starzyński. *Prezentacja "Algorytmy dla grafów" na podstawie: Cormen, Leiserson, Rivest, Stein: "Wprowadzenie do algorytmów", WNT 2004*

Źródło Rys.1: rysunek własny